

U.G. 5th Semester Examination - 2025**SANSKRIT****[MAJOR-VI]****Course Code : SANS-M-T-06****[NEP-2020]****Full Marks : 60****Time : 2½ Hours***The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. Answer any **ten** of the following questions in Sanskrit language in Devanāgarī scripts: 2×10=20

- i) ऋग्वेदस्य प्रथमं सूक्तं किमस्ति? अस्य सूक्तस्य ऋषिः छन्दः देवता उल्लिख्यन्ताम्।
- ii) 'अग्रे यं यज्ञमध्वरं'—'अध्वरम्' इति शब्दस्य कोऽर्थः? स यज्ञः कुत्र गच्छति?
- iii) अग्निप्रदत्तस्य धनस्य वैशिष्ट्यमालोच्यताम्।
- iv) अक्षानां संख्या कति? ते केन निर्मिताः?
- v) 'अक्षैर्मा दीव्यः कृषिमित् कृषस्व'—अस्य मन्त्रस्य तात्पर्यमालोच्यताम्।
- vi) कितवस्य पत्नी कीदृशी आसीत्? तां कितवः कथं परित्यक्तवान्?
- vii) देवीसूक्तस्य ऋषिः कः? अस्मिन् सूक्ते कति मन्त्राः सन्ति?
- viii) कः कैः सह आत्मभावं संवलनम् विचरति? देवीसूक्तानुसारतः लिखतु।

[Turn over]

- ix) 'अहं राष्ट्री संगमनी वसूनाम्'—इत्यस्य मन्त्रस्य तात्पर्यं लिखतु।
- x) इन्द्रसूक्तस्य अपरनाम किमस्ति? कथमिदं नामकरणं कृतम्?
- xi) इन्द्रसूक्तानुसारणे इन्द्रदेवस्य त्रीणि विशेषणानि लिखतु।
- xii) 'यस्य शुष्माद्रोदसी अभ्यसेताम्'—कुत्र प्राप्यते सूक्तिरियम्? अत्र 'रोदसी' पदस्य कोऽर्थः।
- xiii) ईशोपनिषदिशा मनसो जवीयः कः? सत्यस्य मुख्य्य केनापिदितम्?
- xiv) ईशोपनिषद् कस्य वेदस्य अन्तर्गतास्ति? अस्यां उपनिषदि कति मन्त्राः सन्ति?
- xv) उपनिषद्-शब्दस्य कोऽर्थः? तस्या व्युत्पत्तिः लिखताम्।

2. Answer any four of the following questions:

5×4=20

a) Translate into Bengali or English:

- i) अग्निः पूर्वेभिर्ऋषिभिरीड्यो नूतनैरूत।
स देवाँ एह वक्षति॥

OR

- ii) यो जात एव प्रथमो मनस्वान्देवो देवान्कतुना पर्यभूषत्।
यस्य शुष्माद्रोदसी अभ्यसेतां नृमणस्य महना स जनास इन्द्रः॥

b) Translate into Bengali or English:

- i) यस्तु सर्वाणि भूतानि आत्मन्येवानुपश्यति।
सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न विजुगुप्सते॥

OR

- ii) ईशा वास्यमिदं सर्वं यत् किं च जगत्यां जगत्।
तेन त्यक्तेन भुञ्जीथा मा गृधः कस्य स्विन्द्रनम्॥

c) Write short note on any two of the following:

- i) प्रातरनुवाक
- ii) विनियोगः
- iii) याज्या
- iv) अग्निषोमप्रणयनम्

- d) Give the Padapātha of the 2. (a) (i) or 3. (c) (i).
- e) Discuss the philosophical idea contained in देवीसूक्त।
- f) According to the ईशोपनिषद्, explain the word सम्भूति and असम्भूति।

3. Answer any two of the following selecting any one from each group: One answer must be written in Sanskrit with Devanāgarī script: 10×2=20

GROUP-A

- a) What type of hymn is अक्षसूक्त? What is the main teaching of this hymn?
- b) Write a short dissertation on the Nature of self (आत्मन्) as profound in the ईशोपनिषद्।

GROUP-B

- c) Explain in Sanskrit: 5+5=10
- i) अग्निमीळे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजं।
होतारं रत्नधातमम्॥

- ii) यः पृथिवीं व्यथमानामदृहद्यः पर्वतान्प्रकुपितौ अरम्णात्।
यो अन्तरिक्षं विममे वरीयो यो द्यामस्तभात्य जनास इन्द्रः ॥

d) Explain in Sanskrit: 5+5=10

- i) कुर्वन्नेवेह कर्माणि जिजीविषेच्छतं समाः।
एवं त्वयि नान्यथेतोऽस्ति न कर्म लिप्यते नरे ॥
- ii) असूर्या नाम ते लोकाः अन्धेन तमसावृताः।
-